

## گام‌های انقلاب و خدمات سپاه

نگاهی به خدمات و دستاوردهای سپاه در گام اول و بایسته‌های آن در گام دوم انقلاب اسلامی

### اشاره

هر انقلابی برای اجتماعی شدن و گذار از نظام سابق نیازمند نهادسازی و شکل‌دهی ساختار جدید است. یکی از دلایلی که انقلاب‌های منطقه به سرعت با شکست مواجه شدند این بود که نتوانستند نهادسازی انقلابی کنند؛ نمونه بارز معاصر آن شکست محمد مرسی در بیداری اسلامی و انقلاب مردم مصر است. اما از تیزبینی‌ها و فراست‌های منحصر بفرد امام خمینی (ره) و سایر رهبران انقلاب اسلامی به ویژه پس از پیروزی، شکل دهی نهادهای انقلابی مانند کمیته انقلاب، جهاد سازندگی و سپاه برای صیانت از انقلاب و خدمت به مردم انقلابی بود. اینکه امام می‌فرمایند «اگر سپاه نبود کشور نبود» و مقام معظم رهبری معتقدند «سپاه سنگر مستحکم انقلاب است» به خاطر انجام وظیفه متعهدانه سپاه در پاسداری از انقلاب، تاثیرگذاری تعیین کننده در پیش‌برندگی و پیش‌روندگی و خدمات سپاه به انقلاب و ایران اسلامی است.

حقیقتاً، تشکیل سپاه پاسداران به عنوان مولود و حافظ انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن، از الطاف الهی و به مثابه رویشی در دل بحران به منظور حفظ انقلاب از توطئه‌های ضدانقلاب داخلی و خارجی بوده است. سپاه در طول حیات خود همواره با بحران‌های متعددی دست و پنجه نرم کرده و از همه آنها ققنوس وار پیروز بیرون آمده است. سپاه در طول چهل و سومین سال از حیات پربرکت خود در جایگاه پاسدار انقلاب اسلامی، رسالت‌های خطیر و بی نظیری را در ابعاد مختلف انجام داده است، به گونه‌ای که این نهاد در تثبیت و تضمین ماندگاری انقلاب اسلامی نقش محوری داشته است. از این رو، اکنون که انقلاب وارد گام دوم خود؛ یعنی دومین مرحله از خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی شده است، بدون شک بازخوانی نقش سپاه پاسداران در ماندگاری انقلاب اسلامی، می‌تواند در تداوم نقش‌های خطیر سپاه در گام دوم انقلاب اسلامی مؤثر باشد. از این رو، در نوشتار حاضر تلاش می‌شود تا ضمن بازخوانی نقش سپاه در ماندگاری انقلاب و خدمات و دستاوردهای آن در عرصه‌های مختلف، نقش‌ها و کارویژه‌هایی که سپاه در گام دوم انقلاب می‌تواند ایفا کند، مورد واکاوی قرار گیرد.

## الف) نقش سپاه و خدمات آن در گام اول انقلاب اسلامی

سپاه به اقتضای مأموریت ذاتی اش که همانا پاسداری از انقلاب و دستاوردهای آن می باشد، نقش محوری در ماندگاری انقلاب اسلامی ایفا کرده است. با این حال، پرداختن به تمام اقدامات و نقش آفرینی های سپاه در این زمینه، نیازمند نگارش کتاب ها و جزوه های متعدد می باشد. از این رو، در اینجا تلاش می شود تا با ذکر سرفصل های مهم و اساسی، نقش سپاه در ماندگاری انقلاب اسلامی بازنمایی شود.

**۱- دفع تهدیدها، خنثی سازی فتنه ها و ایجاد بازدارندگی:** در این زمینه می توان به نقش محوری سپاه در خنثی سازی اقدامات تجزیه طلبانه در ترکمن صحرا، خوزستان، آذربایجان، کردستان و سیستان و بلوچستان در ابتدای پیروزی انقلاب، در هشت سال دفاع مقدس، در خنثی سازی فتنه های سیاسی و امنیتی ۷۸، ۸۸، ۹۶ و ۹۸، دفع فتنه تروریست های تکفیری و داعشی از کشور و منطقه غرب آسیا و خنثی سازی کمر بند امنیتی ای که آمریکا با حمله به عراق و افغانستان سعی داشت تا در اطراف کشور ایجاد کند و... اشاره کرد. در شرایط امروز هم قدرت بازدارندگی حائز اهمیت ویژه ای است. کشورهای مانند اوکراین، عراق، لیبی و... زمانی مورد حمله قرار گرفتند که بازدارندگی نداشتند. نمونه موردی صدام پس از ۱۷ روز بعد از از بین بردن موشک الصمود ۲ مورد تهاجم آمریکا قرار گرفت. این برخلاف نگاه جریان غربگرای داخلی است که با دوقطبی دنیای گفتمان دنیای موشک و یا تعبیری مانند برجام موشکی به دنبال خلع سلاح و از بین بردن مولفه های قدرت ساز کشور بودند. بازدارندگی سپاه در حالی است که ما ۲.۵٪ کل تولید ناخالص ملی یعنی GDP را خرج مسائل نظامی می کنیم در صورتی که سهم هزینه نظامی آل سعود ۸ درصد و پهلوی ۱۲ درصد از کل جی دی پی است. امروز برخی کشورها مانند امارات مجبور هستند که امنیت خود را به وجود رژیم های کودک کشی مانند رژیم صهیونیستی پیوند بزنند که قطعاً محکوم و محتوم به شکست هستند.

**۲- کادر سازی:** اولین خدمت سپاه به انقلاب کادر سازی است. کادر سپاه به فرموده مقام معظم رهبری مصداق «فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَجْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ» هستند. باکری، همت، همدانی، سلیمانی و دیگر شهدای سپاه مصداق بخش اول یعنی «فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَجْبَهُ» هستند که جانشان را به مصداق «مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ» در طبق اخلاص گذاشتند تا به مردم ایران و منطقه امنیت ببخشند. فرماندهان و مجاهدان امروز سپاه خصوصاً نیروهای جوان مصداق بخش دوم یعنی «وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ» هستند که در همه عرصه های انقلاب از جنگ سوریه تا زلزله کرمانشاه، سیل خوزستان و... حضور دارند. از خصوصیات نیروهای جوان سپاه مانند حججی ها این است که با وجود ندیدن پیروزی انقلاب و شخص امام ذوب

در انقلاب و ولایت هستند و بنا به فرموده امیرالمومنین علیه السلام «اعْرِ اللّٰهَ جُمُوعَتَكَ» سر و جانشان هدیه به انقلاب است. این کادرسازی و انسان پروری در صورتی است که ما در دوره های سابق شاهد افراد خودباخته ای همچون تقی زاده، رزم آرا و ... بودیم.

**۲- ظرفیت سازی:** ظرفیت سازی که به نوعی به معنای تولید قدرت درونزا می باشد، لازمه‌ی حفظ و استحکام همه‌ی نظام‌های سیاسی است. در واقع، اگر نظام‌ها می خواهند در مواجهه با تعاملات محیطی داوم و استحکام خود را حفظ کنند و در مقابل فشارهای محیطی شکننده نشوند، باید از توانایی‌ها و ظرفیت‌های لازم برای این منظور برخوردار باشند. بر این اساس، سپاه پاسداران، باتوجه به حوزه‌ی اصلی مأموریت‌هایش، به ظرفیت‌سازی در حوزه‌های مختلف، بویژه در حوزه مسائل دفاعی - امنیتی پرداخته است. به عنوان مثال، توانایی تولید و بکارگیری موشک‌های بالستیک و نقطه‌زن، به عنوان نقطه‌ی اتکایی جدی در توان بازدارندگی نظام و همچنین، مجموعه‌سازی امنیتی<sup>۱</sup> در سطح منطقه، از جمله ظرفیت‌سازی‌هایی است که سپاه در چهار دهه اخیر ایجاد کرده است؛ ظرفیت‌هایی که هر یک در جای خود، در رفع وابستگی‌های آسیب‌زا و پیشبرد اهداف انقلاب و حفاظت از آن، نقش خطیری داشته‌اند.

علاوه بر این، می‌توان به ظرفیت‌سازی‌های سپاه در حوزه اقتصادی - عمرانی هم اشاره کرد. به عنوان مثال، نقش بی‌بدیل سپاه در افتتاح فازهای ۱۵ و ۱۶ پارس جنوبی و خودکفا کردن کشور در تولید بنزین، آنهم در شرایط تحریمی، نشان داد که سپاه از ظرفیت و توانایی کافی برای جبران خلأهای ناشی از محدودیت‌ها و فشارهای بین‌المللی برخوردار است.

**۳- سرمایه آفرینی:** اقدامات و مجاهدت‌های چهل و سه ساله‌ی سپاه پاسداران همواره در خلق سرمایه برای نظام و انقلاب، بویژه سرمایه اجتماعی مؤثر بوده و باتوجه به سرمایه‌هایی که سپاه در این حوزه داشته و خلق کرده، توانسته است در عرصه‌های مختلف موفق عمل کند. به عنوان مثال، می‌توان به مجاهدت‌های سپاه در کمک به مردم مناطق سیل‌زده و زلزله‌خیز اشاره کرد که چگونه در این مناطق، در کنار سایر نیروها، مجاهدانه مشغول گره‌گشایی از کار مردم هستند.

---

۱. باری بوزان، مجموعه امنیتی را مجموعه‌ای از دولت‌ها می‌داند که برداشت‌ها و نگرانی‌های امنیتی آنها به قدری به یکدیگر مرتبط است که معضلات امنیتی آنها به صورت مجزا، قابل تجزیه و تحلیل و حل و فصل نیست. مجموعه‌های امنیتی، تجسم وابستگی متقابل امنیتی هستند. نقل از: علی آدمی، الهام کشاورز مقدم (۱۳۹۴)، «جایگاه مجموعه امنیتی محور مقاومت در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، فصلنامه مطالعات سیاسی جهان اسلام، سال چهارم، شماره ۱۴، ص ۴

**۴- دیده‌بانی از گفتمان انقلاب اسلامی:** کارنامه عملکرد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نشان می‌دهد که این نهاد، انقلابی‌ترین و راسخ‌ترین نهاد در گام اول انقلاب اسلامی بوده و در ارتباط با هیچ موضوع و مسأله‌ای، هیچ ملاحظه‌ای را بر انقلاب اسلامی ترجیح نداده است و در این راستا، با گفتمان‌های رقیبی که در صدد کم‌رنگ کردن یا طرد و به حاشیه راندن گفتمان انقلاب اسلامی بوده‌اند، مبارزه منطقی، علمی و قانونی کرده است. بنابراین، سپاه در مصون ماندن ساحت گفتمان انقلاب اسلامی از تحریف و انحراف نقش محوری داشته و مسلم است که میان حفظ اصالت گفتمانی انقلاب و تلاش برای تقویت پویایی‌های آن، با ماندگاری انقلاب اسلامی، نسبت مستقیم وجود دارد. توجه به نقش‌های خطیری که سپاه در گام اول انقلاب اسلامی داشته بخوبی بیانگر ریشه‌های کینه و غضب دشمنان انقلاب اسلامی و ملت ایران است و از این رو، قرار دادن این نهاد مقدس در لیست سازمان‌های تروریستی، توسط کشوری که خود مادر تروریسم در جهان محسوب می‌شود، را باید به دلیل جایگاه خطیر سپاه در گام اول انقلاب اسلامی و نقش‌هایی که داشته است، دید.

**۵- صدور انقلاب به منطقه و جهان با تشکیل هسته‌های مقاومتی و هویتی فراملی:** سپاه و حاج قاسم اولین تشکیل دهنده ارتش هویتی فراملی در منطقه و جهان هستند. برخلاف ارتش‌های معمولی که برای منافع کشورها می‌جنگند این ارتش هویتی فراملی در جایی که اسلام در خطر بوده، یا استکبار جهانی خواسته ساختار منطقه را تغییر دهد و یا به مسلمانان تعرض کند حاضر بوده اند. سپاه امروز به واسطه وجود این بازدارندگی و ساخت ارتش هویتی فراملی یکی از شاخص‌های تاثیرگذار در معادلات منطقه‌ای است.

**۶- ساخت امنیت پایدار و بومی پایه:** این امنیت پایدار از طریق مقابله با تهدیدات و تروریست‌ها در نقطه سر منشا و مبدأ شکل‌گیری، تامین امنیت مرزهای جنوب شرق و شمال غرب، امنیت اقتصادی و مقابله با مفسدین، امنیت خطوط هوایی و امنیت پروازهای داخلی و خارجی و ... شکل گرفته و روز به روز در حال بالنده‌تر شدن و پویایی بیشتر است.

**۷- هم افزایی با همه دولت‌ها جهت محرومیت‌زدایی از جامعه و پیشرفت کشور:** این هم‌افزایی بدون نگاه حزبی و صرفاً براساس احساس نیاز انقلاب و نظام و مردم عزیز ایران بوده است. مثلاً در همین بحران شیوع ویروس منحوس کرونا، سپاه تلاش زیادی جهت خدمت به مردم و هم‌افزایی با دولتمردان انجام داد یا بر خلاف سم‌پاشی‌ها علیه سپاه، پروژه‌های محرومیت‌زدایی در اقصی نقاط

صعب‌العبور کشور اجرا کرده است که از حیث صرفه اقتصادی و مباحث امنیتی هیچ‌گاه شرکت‌های خصوصی حاضر به انجام آنها نبوده‌اند.

## **ب) سپاه و گام دوم انقلاب اسلامی**

باتوجه به آنچه گفته شد، در گام اول انقلاب اسلامی، سپاه نقشی تعیین‌کننده در حفظ ساخت حقیقی و حقوقی انقلاب اسلامی داشته؛ یعنی یکی از مهمترین عوامل قدرت درونی نظام که علاوه بر کارویژه‌های حفاظتی، کارویژه‌های ظرفیت‌سازانه و معنایی هم داشته است. براین اساس، سپاه که در گام اول انقلاب اسلامی اینگونه نقش‌آفرین بوده، در گام دوم نیز علاوه بر تداوم این نقش‌های خطیر، می‌بایست مطابق با افق‌های تعیین‌شده در گام دوم، در راستای ایجاد تمدن نوین اسلامی، حوزه مأموریت‌ها را عمیق‌تر و حتی گسترده‌تر سازد. برخی سرفصل‌های تعیین‌شده در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که لازم است سپاه نقش‌آفرین آن عرصه‌ها باشد، عبارتند از:

۱- **مبارزه با فساد:** مبارزه با فساد به عنوان یکی از عرصه‌های هشت‌گانه‌ای که رهبری معظم انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب مشخص کرده‌اند، در تحقق اهداف و افق‌های تعیین‌شده در گام دوم تأثیر جدی خواهد داشت، بویژه از آن روی که وقوع برخی فسادهای دانه درشت و نجومی، به نوعی در عادی شدن فساد در کشور و بی‌تفاوتی افکار عمومی نسبت به مقوله فساد نیز تأثیرگذار بوده است. نکته حائز اهمیت در این میان آن است که مبارزه با فساد در زمزمه‌ی مأموریت‌های قوه قضائیه است اما به سبب پیچیده، شبکه‌ای شدن و ماهیت توطئه‌گون برخی فسادها در کشور، برخورد با آنها در قدم اول مستلزم رصدهای اطلاعاتی - امنیتی است که جزو مأموریت‌های نیروهای مسلح و ازجمله سپاه قرار دارد. باز نشر گسترده فایل صوتی فرماندهان سپاه در خصوص اتهام‌زنی فساد به آنها اولاً نشان از پاکدستی سپاه در مبارزه با فساد داشت و ثانیاً، اهمیت کار سپاه در فسادستیزی و درگیری با شبکه‌های مافیایی و انهدام آنها را برجسته ساخت.

۲- **گفتمان‌سازی در حوزه‌های درون و برون‌سازمانی:** با وجود ظرفیت‌های متعدد و متنوع در نیروهای مسلح به ویژه سپاه از جمله توان رسانه‌ای آنها، جمع‌کثیر پرسنل شاغل در آنها در لایه‌های مختلف اجتماعی، برخورداری از ظرفیت عظیم بسیج ده‌ها میلیونی و... پتانسیل مناسبی را در اختیار قوای مسلح کشور قرار می‌دهد تا با استفاده از آن، به گفتمان‌سازی پیرامون تحقق گام دوم انقلاب اسلامی پردازند.

**۳- ورود جدی در جهاد تبیین:** جنگ نرم دشمن در قبال انقلاب اسلامی تاکنون مراحل متمایزی را پشت سر گذاشته است. اما در مرحله جدید که در بستر جنگ ترکیبی انجام می‌شود، مهمترین بخش آن جنگ شناختی و ادراکی برای تغییر ذهنیت‌ها و ایستارها و هنجارهای اعتقادی و ارزشی و ایدئولوژیک نظام اسلامی است. آنها با هر وسیله‌ای از تبلیغات اغواگرانه تا تحریف واقعیات و دستاوردهای انقلاب و نظام اسلامی در این چهار دهه از عمر انقلاب در صدد بن‌بست‌نمایی و ناتوان جلوه دادن نظام در حل مشکلات اقتصادی مردم هستند با بستر برای موفقیت تحریم‌ها هموار شود. از این رو رهبر حکیم انقلاب فرمودند برای شکست تحریم‌ها باید تحریف‌ها شکست بخورد و لذا دستور به جهاد تبیین دادند و آن را جهاد عظم روزگار نامیدند که واجبی فوری و قطعی برای شکست طراحی‌ها و توطئه‌های دشمنان انقلاب است. سپاه در این جهاد مدت‌هاست ورود کرده و با برگزاری جلسات هدایتی و تبیینی و تولیدات محتوایی سکانداری این جهاد روشنگرانه را بر عهده گرفته است.

**۴- نوآوری علمی و توسعهی مرزهای دانش:** علم و پژوهش یکی از بایسته‌ها و نیازهای جدی در گام دوم انقلاب است که علاوه بر مطلوبیت‌های ذاتی، در کاهش فاصله‌ی کشور با کشورهای توسعه‌یافته تأثیرگذار است. در این زمینه، مجموعه‌های دانشگاهی - تحقیقاتی سپاه، همانگونه که هم‌اکنون نیز جزو مجموعه‌های پیشگام و پیش‌رو در حوزه تحقیق و توسعهی علمی هستند، در گام دوم انقلاب نیز می‌توانند و بایستی علاوه بر تداوم فعالیت‌های علمی خود، برای حصول به نوآوری‌های علمی هم‌گام‌های مؤثری بردارند.

**۵- حمایت هوشمندانه از نیروها و جریان انقلابی کشور:** باتوجه به اینکه در گام اول انقلاب، بی‌توجهی به نیروها و جریان انقلابی، یکی از آسیب‌های جدی بوده که روند تحقق اهداف انقلاب را کند کرده است، در گام دوم انقلاب، این نقیصه باید مرتفع شود. بنابراین، از جمله رسالت‌های عَرَضی سپاه برای تحقق گام دوم، باید حمایت هوشمندانه از نیروها و جریان انقلابی کشور باشد. منظور از حمایت نیز طرفداری از یک جریان یا مجموعه‌ای از افراد در بزنگاه‌هایی مانند انتخابات نیست؛ زیرا این قضیه، در زمره‌ی رسالت‌های سپاه قرار ندارد. منظور از حمایت از جریان انقلابی در اینجا، حمایت از همه‌ی افراد و مجموعه‌هایی است که با هدف حل مشکلات مردم، ارتقای موقعیت کشور و تحقق اهداف انقلاب اسلامی، بدون شائبه‌ی کار سیاسی و جریانی، به مردم خدمت می‌کنند. حمایت از گروه‌ها و مجموعه‌های جهادی و خدمت‌رسان، حمایت از فعالان رسانه‌ای جبهه انقلاب اسلامی و

هرگونه کمک و حمایت دیگری که می‌تواند بارقه‌های امید و اعتماد به نظام و انقلاب را در مردم زنده نگه دارد، می‌تواند در زمره‌ی این حمایت‌ها تلقی شود.

**۶- تقویت خدمت‌رسانی به مردم در همراهی با دولت:** نیروهای مسلح هم بخشی از ظرفیت‌های درونی کشور هستند و هم از تجربیات و امکانات فراوانی برای خدمت‌رسانی به مردم برخوردارند و همانگونه که در قانون اساسی نیز تصریح شده، در مواقع لزوم، با تقاضای دولت، می‌توانند برای خدمت‌رسانی هر چه بیشتر به مردم اقدام کنند. برای این منظور، سپاه، بدون آنکه رقیب بخش خصوصی محسوب شود و فعالیتش ماهیت تصدی‌گرایانه داشته باشد، بایستی در حوزه‌های مغفول و نیازمند توجه مانند اقدامات محرومیت‌زدایانه همچون راه‌سازی، مدرسه‌سازی، سدسازی و... ایجاد و توسعه مشاغل و کارگاه‌های زودبازده و... که منفعت اقتصادی چندانی هم برای سپاه ندارد و هدف عمده از ورود به این قبیل کارها، بیش از هر عاملی، توسعه خدمت‌رسانی است، اقدام کند. این رسالت، متوجه قرارگاه‌های سازندگی و محرومیت‌زدایی سپاه است و همانگونه که در گام اول انقلاب، با اقدامات جهادی خود، در این راستا موفق بوده‌اند، در گام دوم نیز باید برای تقویت و توسعه‌ی این قبیل اقدامات خود تلاش کنند.

**۷- مبارزه با عوامل مخل استقلال و آزادی:** عوامل مخل استقلال کشور را می‌توان تمامی رسانه‌ها و شخصیت‌هایی دانست که برای «تئوریزه کردن» وابستگی تلاش می‌کنند. می‌توان گفت که مهمترین مفروض آنان نیز این است که چون در شرایط جهانی شدن قرار داریم و از آنجا که جهانی شدن نیروی گریزناپذیر و مقاومت‌ناپذیر است و طی این فرایند با افزایش نفوذپذیری مرزها مواجه هستیم، پس استقلال دیگر مانند گذشته، ارزش حائزاهمیتی نیست. حال، سپاه پاسداران، بویژه بخش‌های فکری - ایدئولوژیک آن و به طور اخص، معاونت سیاسی، در گام دوم انقلاب موظفند تا به مبارزه علمی - گفتمانی با این چنین ایده‌هایی بپردازند و برای بی‌اعتبارسازی، طرد و نفی این دیدگاه‌ها، تلاش کنند. در این زمینه، هم باید اثبات کرد که جهانی شدن، آنگونه که طرفداران آن در ایران فرض می‌کنند، همه‌جا یکسان عمل نکرده و کشورهای مختلف نیز به طور یکسان با آن مواجه نشده‌اند. بهترین مثال در این زمینه، چین است که در عین حساسیت نسبت به حفظ استقلال خود، از جهانی شدن نیز بهره برده است. در عین حال، باید دستاوردها و برکات مختلفی که در سایه‌ی حفظ استقلال کشور ایجاد شده مانند دستاوردهای علمی، دفاعی و... مورد بازگویی قرار گیرد.

در حوزه آزادی نیز هم بخش‌های اطلاعاتی - امنیتی سپاه وظیفه دارند و هم حوزه نمایندگی ولی فقیه در سپاه؛ در سطح اول، سپاه باید با عواملی که در صدد اشغال فضای فکری در کشور هستند مقابله امنیتی بکند و در سطح دوم، باید برای خنثی‌سازی سم‌پاشی‌های فکری دشمنان، ترویج ایده‌های نو و آزادی اندیشه تلاش شود.

**۸- ترویج سبک زندگی اسلامی ایرانی:** سبک زندگی، از جمله عرصه‌های حساس و البته سرنوشت‌ساز در گام دوم انقلاب است که به لحاظ ماهیتی، با عرصه‌ها و بایسته‌های دیگری که رهبری معظم انقلاب اسلامی برای گام دوم انقلاب مشخص کرده‌اند، تفاوت دارد. سپاه در این حوزه نیز می‌تواند در گام دوم انقلاب ایفاگر نقش‌های خطیری باشد؛ سپاه می‌تواند برای ترویج اصول سبک زندگی اسلامی - ایرانی مانند پرهیز از اسراف و تجمل، ترویج ساده‌زیستی و به حداقل رساندن تشریفات زائد، استفاده از شیوه‌های میان‌بر و کم‌هزینه در مدیریت سازمان و... در ارائه‌ی الگویی مطلوب از سبک زندگی و مدیریتی بومی برای سایر ارگان‌ها مؤثر باشد.

**۹- توسعه نفوذ راهبردی در منطقه:** همانگونه که سپاه در گام اول انقلاب، در ظرفیت‌سازی امنیتی - اطلاعاتی در سطح منطقه موفق بوده، در گام دوم نیز باید علاوه بر تداوم این نقش، بر ابعاد و دامنه‌های آن بیفزایند و آن را به سطوح راهبردی‌تر ارتقا دهند. از جمله اقدامات مهمی که در این زمینه، سپاه می‌تواند انجام دهد، زمینه‌سازی برای توسعه مناسبات اقتصادی و خنثی‌سازی تحریم‌ها در سطح منطقه، در همکاری با بخش‌ها و مجموعه‌های اقتصادی کشور است. به عبارت دیگر، تلاش برای تبدیل نفوذ سیاسی، ایدئولوژیک و امنیتی جمهوری اسلامی، به منافع مادی و اقتصادی در سطح منطقه‌ای، اقدام مؤثری است که باید در گام دوم انقلاب مورد توجه قرار گیرد. مسلم است که موفقیت در این زمینه، مستلزم همکاری مجموعه‌ای از دستگاه‌ها و نهادها در داخل کشور است. به عبارت دیگر، سیاست خارجی باید بتواند از نفوذ و قدرت تعیین‌کننده جمهوری اسلامی در معادلات منطقه‌ای برای تقویت ارتباطات اقتصادی با کشورهای مورد نظر از جمله عراق، سوریه، افغانستان و در مرتبه‌ی بعدی، ترکیه، جمهوری آذربایجان، ارمنستان، ترکمنستان و... به منظور تقویت اقتصاد داخلی بهره‌برداری کند.

### **ج) راز دشمنی‌ها با سپاه و چگونگی تداوم پاسداری از پاسداری**

خدمات و دستاوردهای متعدد و متنوع ملی و فراملی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در حوزه‌های مختلف باعث شده است که این سازمان به عنوان یار و یاور مردم ایران، دنیای اسلام و کلیه محرومان و مستضعفان جهان خاری در چشم مستکبرین و دشمنان اسلام و انقلاب محسوب گردد. بر اساس آنچه



گفته شد می‌توانیم نتیجه بگیریم که هدف از هجمه به سپاه، هجمه به اصل انقلاب بوده است. دشمن معتقد است که سپاه بعنوان ستون اصلی نظام ولایی، اگر زمین بخورد به هدف خود برای تغییر نظام دست می‌یابد. از این رو، لازم است سپاه ۸ توصیه راهبردی مقام معظم رهبری برای ماندگاری، تحول خواه و بالنده بودن سپاه، جوان و غیرمحافظة کار ماندن، آمادگی برای حوادث بزرگ، هم افزایی با دیگر ارکان نظام، مردم دوستی و مردمی بودن، کار جهادی و روحیه جهادی، ارزیابی واقعی از دشمن و خود داشتن، داشتن نگاه وسیع جغرافیایی، داشتن توکل، توسل و دعا به درگاه ربوبی را نصب العین سیاست‌گذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و فعالیت‌ها و ماموریت‌های خود قرار دهد و امیدبخش و تحرک‌بخش سایر مجموعه‌ها حرکت پیش‌روندگی و پیش‌برندگی خود را حفظ و تقویت نماید.

مسلم است که تداوم و تقویت نقش‌های سپاه در گام دوم انقلاب اسلامی به اندازه‌ی کافی می‌تواند امیدبخش باشد؛ یعنی امیدبخشی سپاه در گام دوم انقلاب به گام برداشتن و موفقیت آن در انجام کارویژه‌هایی دارد که در بالا بدان اشاره شد. با این وجود، شاید بتوان گفت که اساسی‌ترین مؤلفه‌ی شکل‌دهنده به هویت سپاه، همانا معنویت آن می‌باشد. در واقع، معنویت و اخلاق، همانگونه که جزو سرفصل‌های بیانیه گام دوم انقلاب نیز می‌باشد، به نوعی نقش زیربنا و در عین حال، پشتیبان و استحکام‌بخش به سپاه در گام دوم انقلاب خواهد داشت؛ همانگونه که نیرویی مکمل در نبردهای نامتقارنی بوده که سپاه در گام اول انقلاب با سرافرازی از آنها بیرون آمده است. براین اساس، تلاش برای ارتقای درجه معنویت و اخلاق در سطح سازمانی و شخصی می‌تواند ضامنی اساسی برای موفقیت سپاه به عنوان نیروی پیشران انقلاب اسلامی در گام دوم آن خواهد بود.